

Förbandsbesöksrapport Västernorrlands regemente med Jämtlands Fältjägarkår I 21 - Östersund

9 oktober 2024

Pliktrådet

Enligt förordning 2017:1249 utgör Pliktrådet det centrala medinflytandeorganet för totalförsvarspiktiga under grundutbildning. Pliktrådet, som består av fem värnpliktiga väljs på den årliga Värnpliktskongressen, företräder samtliga värnpliktiga och bedriver intresse- och rättighetsbevakning. Förbandsbesök är en viktig del i Pliktrådets löpande verksamhet.

Rapporten

I rapporten redovisas de intryck som gavs vid besöket. Den belyser såväl brister och utmaningar som det som fungerar väl och annat som bidrar till positiv utveckling på förbandet. Genom detta uppmuntras andra förband att ta efter goda exempel och gemensamt arbeta för att utveckla verksamheten i enlighet med utbildningens mål och främja goda utbildningsförhållanden.

Innehållet i rapporten har kommunicerats med berört förband, som har lämnat synpunkter på dess innehåll. Den utgör också en dialog med besökt förband, som får möjlighet att åtgärda fel och brister som följs upp under ett andra besök. Föreliggande rapport delges relevanta funktioner inom Försvarsmakten. Rapporten publiceras även på www.pliktradet.se samt delges andra myndigheter och organisationer, media, riksdagen och Regeringskansliet. Rapporten reflekterar Pliktrådets syn på verksamheten.

Rapporten ligger till grund för den slutrapport som Pliktrådet författar under kvartal två.

Pliktrådets besökare:

William Stojje

Ella Bjurhager

Innehållsförteckning

Förbandsbesöksrapport Västernorrlands regemente med Jämtlands Fältjägarbatal I 21 - Östersund9 oktober 2024	1
Plikträdet	1
Rapporten	1
Innehållsförteckning	2
Information om förbandet	2
Sammanfattning av rapporten	3
Arbetsmiljö & säkerhet	3
Boendemiljö & vistelseutrymmen	3
Försvarshälsan	4
Fysisk belastning	4
Psykisk hälsa	4
Avbruten utbildning	4
Attityder & jargong	4
Juridiska rättigheter och skyldigheter	4
Materiel & personlig utrustning	4
Information & mönstring	5
Medinflytande	5
Meningsfull utbildning	5
Meningsfull fritid	6
Resor	6
Soldathem	6
Övrigt	6
Avslutning	6

Information om förbandet

Västernorrlands regemente återupprättades 2021 och är ett av Försvarsmaktens nyaste värnpliktsutbildande förband. Förbandet är förlagt under I19 garnison och förbandsledningen är förlagd i Sollefteå. Värnpliktsutbildningen bedrivs på båda orterna med en bataljonsledning i Sollefteå och en i Östersund. Under övningsserien till våren kommer plutonerna på respektive ort att öva tillsammans för att vara en del av en bataljon. Några exempel på de befattningar förbandet utbildar värnpliktiga mot är skytteplutonsbefäl, gruppchefer, granatkastarsoldater och bandvagnsförare.

Sammanfattning av rapporten

Plikträdet huvudsakliga erfarenheter från besöket i Östersund har kommunicerats till Västernorrlands regemente. Plikträdet önskar att förbandet:

- Upphör med att tilldela de värnpliktiga kasernförbud eller annan otillåten frihetsinskränkning
- Tillser förtroendevalda med adekvat utbildning för att lösa sitt uppdrag.
- Säkerställer rätt utrustning vid vård med kemikalier
- Fortsätter med att kravställa mot matsal och hyresrättsförening
- Fortsätter med att främja god jargong och nybyggaranda
- Fortsätter att stötta soldathemmet i sin verksamhet
- Fortsätter att stödja Nätverk värnpliktig kvinna (NVK)

Punkterna kommer att följas upp under andra besöket

Arbetsmiljö & säkerhet

Verksamhets säkerheten på förbandet är god och de värnpliktiga är nöjda.

Arbetsmiljön kan förbättras, bland annat genom att tillse att de värnpliktiga alltid har tillgång till engångshandskar vid bruk av CLP. Vid vapenvård används smörj- och rengöringsolja CLP vilken anses hälsofarlig och ska nyttjas med särskilda restriktioner. Tillgången på plasthandskar har varit bristfällig. Vid ett tillfälle när plasthandskar var slut åkte ett befäl till Ica och handlade nya, ett enskilt agerande Plikträdet ser positivt på. Handskar måste alltid finnas tillgängligt.

De värnpliktiga förses med mat från en hotell-restaurang i närheten av kasernplan. Maten är av hög kvalitet och smakar bra, men portionerna är alldeles för små. I matsalen finns det restriktioner om hur mycket mat man får ta, och i fält tar maten lätt slut. Förbandet är medvetna om situationen och följer upp förplagnaden.

Befälslag och anställd personal är hårt belastade. På grund av materiellaget vet de inte om berörd utbildningsmateriel anländer i tid vilket försvårar planeringen av de värnpliktigas utbildning.

Boendemiljö & vistelseutrymmen

Boendemiljön bekymrar Plikträdet. Eftersom fortifikationsverket hyr fastigheterna från Frösö-Park verkar det finnas en delad mening om vems ansvar det är att laga och reparera lokalerna. De värnpliktiga felanmäler fel på lokalerna enligt bestämd rutin, till exempel trasiga dörrar och nedhängande sladdar, men ingen åtgärd sker. Vissa felanmälningar, för Plikträdet tydligt synliga lappar i korridoren, har hängt där sedan början på 2023. Plikträdet får höra att det säkert finns äldre, icke-åtgärdade felanmälningar. I somras blev det stopp i rören i en av kasernerna vilket innebar att ovanvåningen inte hade rinnande vatten i flera månader. Problemet fixades enkelt av en rörmokare men tog ofattbart lång tid att få dit. Förbandsledningen är liksom Plikträdet bekymrade över situationen.

Infrastrukturella utmaningar präglar förbandet när de växer. Förbandet ger uttryck för att de är i akut behov av lokaler för förvaring av fordon. Det har annonserats om lediga lokaler i närområdet, men på

grund av långa upphandlingstider har förbundet gått miste om lokaler som kunnat tillfredsställa flera av förbundets behov.

Försvarshälsan

Förbundets del i Östersund har endast två anställda sjuksköterskor samt en pendlande fysioterapeut från Sollefteå. Försvarshälsan upplever sig underbemannade och saknar läkare och psykolog vilket de värnpliktiga är i behov av. För tillfället kan de värnpliktiga möjligen telefonsamtal med psykolog på SkyddC i Umeå samt läkare på civil mottagning i Östersund, men det är inte tillräckligt. Förbundet är på gång med att anställa psykolog och läkare.

Fysisk belastning

Marsch-sträcka och vikt stegrades hastigt inför soldatprovet. De värnpliktiga ger uttryck för att marsch-sträckorna inte är särskilt långa i början men betydligt längre inför och under soldatprovet. Plikträdet varnar för att det kan vara en för brant stegring och att de värnpliktiga borde marschat längre sträckor tidigare. Försvarshälsan ger uttryck för att de största komplikationerna bland värnpliktiga är på fötter och höfter. Förbundet ska följa upp belastningstrappan.

Psykisk hälsa

Plikträdet uppfattar inte den psykiska hälsan som ett problem men varnar för bristande tillgång till psykolog. Även värnpliktskonsulent saknas i Östersund och den befintliga värnpliktskonsulenten tillhörande I 21 Sollefteå pendlar till Östersund.

Avbruten utbildning

Tre personer fick uppskov för utbildningen innan inryck och ytterligare tre har avrustat under utbildningen. Två personer på grund av fysiska belastningsskador och en på grund av psykisk ohälsa.

Attityder & jargong

Jargongen på förbundet är god. Förutom enskilda undantag är de värnpliktiga glada över sina befäl och beskriver dem som något av det bästa med utbildningen vid Jämtlands fältjägarbatal. Befäl och chefer har sedan start främjat god jargong och en nybyggaranda vilket genomsyrar tillvaron.

Juridiska rättigheter och skyldigheter

Förbundet har utbildat de värnpliktiga i deras juridiska rättigheter och har beställt Plikträdet broschyr.

De värnpliktiga berättar för Plikträdet att de vid flera tillfällen inte får lämna kasernplan på ledig tid, vilket är en otillåten frihetsinskränkning. Under utbildningens första fyra veckor tilläts soldater och gruppchefer ej lämna kasern förutom vid permission och tjänsteledighet. Även senare har otillåtna frihetsinskränkningar tilldelats på plutons nivå. Plikträdet uppfattning är att frihetsinskränkningar inte förekommit i syfte att bestraffa men ser trots det allvarligt på otillåtna frihetsinskränkningar. Förbandsledning instämmer och tar ärendet vidare.

Materiel & personlig utrustning

Kroppsskydd 23D är ett nytt kroppsskydd särskilt anpassat för kvinnor och har tilldelats samtliga värnpliktiga kvinnor. De värnpliktiga kvinnorna är generellt nöjda med kroppsskyddet.

En del av de värnpliktiga nyttjar attack-kängan 5.11. Attack-kängan tenderar att snabbt släppa i sömmarna vid tyget, gå sönder och läcka in vatten. För vissa individer passar den foten men för andra medför passformen problem. Attack-kängan förekommer på många av Försvarens förband.

Förbandet bidrar ekonomiskt till att kvinnor ska köpa egna underkläder eftersom Försvarmaktens underkläder är undermåliga och orsakar skav. I21 bidrar med 3000kr per kvinnlig värnpliktig.

Förutom personlig utrustning anmärktes förläggningmateriell som sliten och söndrig.

Information & mönstring

Västernorrlands regemente har värnpliktiga som dels genomgått befattningsbyten men också fått felaktiga information om deras befattning vid mönstring. Informationsdelgivningen har även skett i ett väldigt sent skede. Samtliga plutonsbefälselever vart inskrivna till I 21 i Sollefteå men utbildas på I 21 i Östersund och dessutom har hälften av dessa genomgått befattningsbyten. Värnpliktiga under grundutbildning har rätt att motsätta sig grundutbildningen om den innebär att individen kommer behöva genomföra mer än fyra veckor på annan ort än inskrivningsorten, förutsatt att detta inte kommunicerades vid mönstring.

Av soldaterna ryckte 20 värnpliktiga in som skyttesoldater men blev flyttade till pansarvärnsrobotpluton utan att någon hade fått informationen. Plikträdet förstår problemet som orsakat av att det inte finns en kod för soldat på pansarvärnsrobotpluton i Pliktverkets system Atlas, men Plikträdet tryckte på vikten av informationsdelgivning. Det fanns även ett fåtal värnpliktiga som skrivits in mot en förarutbildning trots avsaknad av körkort.

I och med att behovssättningen av värnpliktiga görs två år innan inryck blir det en utmaning för detta unga förband att veta vilka resurser som finns för att utbilda värnpliktiga två år innan det ska ske. Förbandet tar med sig informationen och kollar på möjligheter att informera via välkomstbrev innan inryck.

Medinflytande

Nätverk värnpliktiga kvinnor (NVK) fungerar utmärkt på förbandet. Ledningen har utsett en anställd ansvarig för nätverket och de värnpliktiga är själva drivna i frågan. Även de plutoner som inte består av några kvinnliga värnpliktiga har utsett representanter för nätverket.

Plikträdet uppfattar att de förtroendevalda behöver en mer gedigen utbildning i sina uppdrag, särskilt skyddsassistenter. Utbildning av förtroendevalda är nödvändigt för att de ska vara införstådda med sitt uppdrag och för att medinflytandet ska fungera optimalt. Förbandet tar med sig feedbacken och kommer att göra återtag.

Plutonbefälselever ryckte in i mars men har trots 7 månaders utbildning bara genomfört en kompaninämnd och en förbandsnämnd. Kompaninämnd ska ske varje månad och förbandsnämnd skall ske varannan månad, vilket är reglerat i Försvarmaktens föreskrifter. Plikträdet vill se att kommande kull plutonsbefälselever genomför nämnder enligt Försvarmaktens gällande föreskrifterna.

Meningsfull utbildning

Schemadelgivningen är periodvis bristande, särskilt under befattningsutbildningen.

Befattningsutbildningen sker i plutonsöverskridande grupper vilket resulterat i oklarheter. Problemet förmedlas till förbandet.

Meningsfull fritid

Kasernerna är förlagda cirka tio kilometer från Östersund vilket medför begränsningar i fritidsaktiviteter. Förbandet har försett en av kasernerna med dagrum vilket Plikträdet ser positivt på. Förbandet har även ett nystartat soldathem.

Resor

Jämtlands fältjägarbatal är belägen bredvid Östersund Airport, en generellt vältrafikerad flygplats. Dock är flygtrafiken ofta försenad vilket riskerar att komplicera anslutande färdmedel. Störst problem är det under sommaren eftersom flygtrafiken är säsongbaserad.

Soldathem

På våningen ovanför bataljonsstaben är soldathemmet placerat. Soldathemmet är nyetablerat. Soldathemmet är stort och välutrustat med många soffor, TV och TV-spel, kök, biljardbord, soldathems-shop, med mera. Förbandet kommer att samarbeta väl med soldathemmet och delge de värnpliktigas schema i syfte att soldathemsföreståndaren ska kunna planera aktiviteter.

Övrigt

Plikträdet har inga övriga observationer eller reflektioner.

Avslutning

Plikträdet avser att följa upp de förbättringspunkter som nämns i rapporten under nästa besök. Vi tackar de förtroendevalda i Östersund för ett mycket bra samtal, samt förbands- bataljons- och kompaniledning för ett bra mottagande, givande diskussioner och ett värdefullt förbandsbesök.

William Stojje
Ledamot, förbandsansvarig I21

070-848 61 84
william.stojje@pliktradet.se